

IN DE AANVAL!

AMERIKAANSE BIBLIOTHEEK

Deel 1: Shelby Steele *Barack Obama.
Waarom iedereen van hem wil houden
en wat zijn opkomst betekent* (2008)

Deel 2: Mariska van Geldorp (samenstelling) *De West Wing.
Gids voor fans* (2008)

Deel 3: Rik Kuethe *Alle 44 Amerikaanse presidenten.
Met een beschrijving van hun leven
en hun relatie met Nederland* (2008)

Deel 4: Bart Tromp *Bush en Blair en het veld van eer.
Wereldpolitiek en de verdediging van westerse waarden* (2008)

Deel 5: H.M. Krabbé *Reuzenland.
'Grootsch en heerlijk' – hoe een jonge kunstenaar zich
vergaapt aan het Amerika van 1893* (2012)

Deel 6: Koen Petersen *Einddoel Witte Huis.
Hoe de Amerikanen hun president kiezen* (2012)

Deel 7: Rik Kuethe *Adelaars van het Witte Huis.
Alle naoorlogse ministers van Buitenlandse Zaken
en hun relatie met Nederland* (2014)

Deel 8: Koen Petersen *Einddoel Witte Huis.
Hoe de Amerikanen hun president kiezen
(editie 2016)*

Deel 9: *De Amerikaanse Grondwet en
Onafhankelijkheidsverklaring* (2016)

AMERIKAANSE BIBLIOTHEEK

Deel 10: Koen Petersen *Showtime!*
Gids bij de conventies, debatten,
verkiezingsdag en inauguratie (2016)

Deel 11: Rik Kuethe *Alle 45 Amerikaanse presidenten*
Met een beschrijving van hun leven
en hun relatie met Nederland (2016)

Deel 12: Geerten Waling *Zoeken naar de democratie*
in Amerika. Op reis met Alexis de Tocqueville
in het land van Trump (2016)

Deel 13: Derk Jan Eppink *De triomftocht van Trump.*
Weekboek van een presidentsverkiezing (2017)

Deel 14: Koen Petersen *Einddoel Witte Huis.*
Hoe de Amerikanen hun president kiezen
(editie 2020)

Deel 15: Koen Petersen *In de aanval!*
Het turbulente presidentschap van Donald Trump (2020)

KOEN PETERSEN

IN DE AANVAL!

**Het turbulente
presidentschap van
DONALD TRUMP**

EW

Eerste druk: augustus 2020

© Uitgeverij EW 2020

© Koen Petersen

Redactie en register: Eddy Schaafsma

Omslag: Peter ter Mors

Boekverzorging: jooZt Mattheij

Foto omslag: Alex Wong/Getty Images

Foto auteur: Guido Benschop

Druk: Wilco, Amersfoort

Uitgeverij EW, Postbus 11, 1110 AA Diemen

ISBN: 978 94 634 8075 8

NUR: 697

INHOUD

Inleiding: Het presidentschap van Donald Trump – uitzonderlijk
of het nieuwe normaal? 9

De aanval is geopend 25

Geloofwaardigheid 28

Lakmoesproef 31

Temperament 34

Nooit eerder vertoond 37

Gegijzelde leiders 40

Tijd voor handreikingen 43

Onverwachte gebaren 46

Het Amerikaanse belang 49

Stille kracht 52

Vooruitkijken naar 2020 55

Profiteren als president 58

Dankzij de gelovigen 61

Bill Clinton als voorbeeld 64

Lomp en grof 67

Praten met Kim 70

Populair, ondanks alles 73

Glijbaan met zeep 76

Uitglijder over de grens	79
Polarisatie als strategie	82
Kavanaugh's nieuwe toga	85
Ongeloofwaardig	88
Een welkome nederlaag	91
Strategisch stagneren	94
In zelfde val als Bush sr.	97
Geciviliseerd getouwtrek	100
Geen tralies voor Trump	103
Moet Trump Biden vrezen?	106
De macht van de ayatollahs	109
Weinig presidentieel	112
Flip-flopper op Twitter	115
Koop Groenland niet uniek	118
Pelosi speelt met vuur	121
Trump overtreft critici	124
Nog vier jaar – of toch niet	127
Boze buurman in Witte Huis	130
Immuun voor Washington	133
De presidentiële preekstoel	136
President vs. gouverneurs	139
Ontsnappingskunstenaar	142
Plotseling machteloos	145
Schrijf <i>The Donald</i> niet af	148
Verantwoording	151
Register	155
Over de auteur	165

INLEIDING

Het presidentschap van Donald Trump – uitzonderlijk of het nieuwe normaal?

Neem een willekeurige bekende succesvolle Nederlandse ondernemer of televisiepresentator in gedachten, en vraag je af: hoe zou hij of zij het ervan afbrengen als minister-president? Grote kans dat zo'n gedachtenoefening niet alleen antwoorden oplevert, maar vooral ook vragen. Precies zo'n onbestemdheid maakte zich van Amerika meester na de verrassende verkiezingsoverwinning van de Republikein Donald Trump in 2016.

De nieuw gekozen president was bepaald geen onbekende voor de Amerikanen. Als bruusk projectontwikkelaar in New York debuteerde hij eind jaren zeventig met een groot glazen paleis in het hart van Manhattan dat als het Grand Hyatt-hotel zijn deuren opende. Zijn latere opponent Hillary Clinton zou daar in 2000 vieren dat zij als *First Lady* – een unicum – was gekozen als Senator voor de staat New York.

Na de grootse opening van zijn eerste hotel in de meest tot de verbeelding sprekende stad van de wereld, was Trump niet meer weg te slaan uit het nieuws. Drie jaar later opende hij iets verderop met veel fanfare de in het oog springende Trump Tower, stortte zich vervolgens op de casino-business, ontwikkelde wereldwijd golfbanen, schreef managementboeken met zichzelf in de hoofdrol, en kreeg nog meer nationale bekend-

heid met zijn televisieshow *The Apprentice*, waarvoor op het hoogtepunt 28 miljoen Amerikanen thuis aan de buis gekluisterd zaten. Heel Amerika brulde parodiërend en met priemende vinger naar elkaar: *You Are Fired!* – je bent ontslagen! – de perfect gekozen *onliner* waarmee een nors kijkende Trump wekelijks een teleurgestelde deelnemer de deur wees. En daar kwamen tientallen miljoenen lezers bij van de roddelbladen, die gretig zijn veelbewogen privéleven volgden, en zich bewonderend vergaapten aan zijn gouden appartement, zijn privévliegtuig en de jetsetfeesten waar hij zich breed grijnzend met Hollywoodsterren en politici liet fotograferen.

Trump leefde niet alleen de *American Dream*, hij belichaamde die.

Met zijn opzienbarende verkiezingscampagne domineerde hij nog eens anderhalf jaar lang het nieuws – als hij voor alle zendtijd die aan hem werd besteed commerciële tarieven had moeten betalen, zou hem dat naar schatting liefst 5 miljard dollar hebben gekost. Desalniettemin had bijna niemand verwacht dat deze politiek-incorrecte kandidaat – die in de voorliggende jaren samenzweerderig suggereerde dat de populaire zwarte president Barack Obama waarschijnlijk geen geboren Amerikaan was en daardoor volgens de Grondwet geen president kon zijn –, dat deze playboy-op-leeftijd op zijn zeventigste als nieuwe president het Witte Huis zou binnenwandelen, met aan zijn zijde zijn derde echtgenote – een voormalig Oost-Europees fotomodel, 24 jaar jonger dan haar echtgenoot.

Hoe kon Trump de presidentsverkiezingen winnen?

Toen de *celebrity tycoon* in de zomer van 2015 in het atrium van zijn Trump Tower als de aanstaande redder van zijn land

met de roltrap afdaalde om, aangemoedigd door ingehuurde aanhangers, zijn kandidatuur voor het presidentschap wereldkundig te maken, reageerde het politieke en journalistieke establishment lacherig. Trump zou zich beslist scharen in de lange rij van rijke ondernemers die na een korte flirt met het presidentschap hun bekendheid zagen stijgen en hun politieke aspiraties zagen stranden.

Zijn toespraak bevestigde de analisten direct in hun gelijk. Hij zou de strijd aanbinden met Mexicaanse immigranten, die hij onverbloemd kwalificeerde als criminelen en verkrachters. Bovendien moest hij voor de nominatie van de Republikeinse partij de strijd aanbinden met maar liefst zestien ‘serieuze’ kandidaten: gouverneurs en Senatoren met een concrete staat van dienst, goed gevulde campagnekassen en professionele campagnemanagers – een onmogelijke uitdaging.

Maar Trump was anders. Hij vertolkte de stem van de ontevreden en veronachtzaamde achterban die het establishment in zijn partij en in Washington grondig onder handen zou nemen en een nieuw tijdperk zou inluiden.

Ruim een jaar later werd een zegevierende Trump op het podium van de Republikeinse Conventie in Cleveland door de afgevaardigden gekroond als officiële presidentskandidaat. Tegen het verzet van het establishment van de partij en de *Never-Trumpers* in, had de Republikeinse achterban hém gekozen om de *Grand Old Party (GOP)* na acht jaar Obama terug te loodsen naar het hart van de macht. Veel vertrouwen daarin had niemand. Niet alleen zou Trump met zijn lompe campagnespeeches de cruciale middenkiezers weggagen, ook moest hij het opnemen tegen voormalig *First Lady*, Senator en

minister van Buitenlandse Zaken Hillary Clinton, die kon terugvallen op de Clinton-campagnemachine met politieke professionals, geldschieters, kopstukken uit de media, en vrijwilligers, die zij samen met Bill Clinton in de twintig jaar ervoor had opgebouwd. Bovendien kreeg zij na haar nominatie de steun van de zittende president, de nog steeds populaire Barack Obama.

12 De verbijstering was dan ook groot in de nacht van 8 november. De kandidaat die onder de vlag *Make America Great Again* met brute optredens in grote stadions vol opgehitste aanhangers non-stop tekeer was gegaan tegen immigranten, tegen China, tegen de media, tegen politici uit zijn eigen partij, tegen buitenlandse bondgenoten – kortom tegen het establishment en alle andere denkbare profiteurs van het Amerikaanse belang – zou tien weken later plaatsnemen achter de historische *Resolute Desk*, het presidentiële bureau in de Oval Office in het Witte Huis.

De verkiezingsuitslag was een politieke aardverschuiving. Weliswaar kreeg Hillary Clinton bijna drie miljoen stemmen meer dan Trump, maar hij won de meeste kiesmannen – en die geven in het Amerikaanse getrapte kiesstelsel de doorslag. Cruciaal was dat Trump niet alleen traditionele Republikeinse kiezers wist te mobiliseren, maar ook grote groepen uit de bedreigde arbeidersklasse in oude industriestaten die in de regel op de Democraten stemmen. Met flinterdunne maar unieke overwinningen in Pennsylvania, Wisconsin en Michigan, sloeg hij een bres in het Democratische bastion. Hij wist de proteststem van kiezers te mobiliseren die vrezen voor hun bestaan in de moderne Amerikaanse samenleving.